

Tapijten en aardolie

Irans economie hangt vooral af van de aardolie. Dit land is trouwens de oudste exploitant: reeds in 1872 werden er de eerste concessies verleend en toen in 1908 voor het eerst aardolie in de buurt van Masjid-i-Soeleiman werd aan-geboord, zag een jaar later de rijke Anglo-Persian Oil Company het levenslicht. Tot in 1950 bekleedde Iran de eerste plaats als aardolienatie in het Midden-Oosten. Thans komt het met 57 miljoen ton per jaar na Saoedi-Arabië (69 miljoen ton) en Koeweit (82,6 miljoen ton). In de wereld-productie staat Iran thans op de 6e plaats. De grootste klap kreeg het land, toen in 1951 premier Mossadegh de aardoliemaatschap-

pijen nationaliseerde en er de National Iranian Oil Company van maakte. Deze beslissing leidde natuurlijk tot een hevig conflict, dat uiteindelijk door Mossadegh werd verloren, vooral omdat deze voortvarende leider zich mis-rekend had: hij geloofde, dat het Westen om de Iraanse petroleum zou komen bedelen; het wendde zich echter tot andere landen in het Midden-Oosten, zodat de Iraanse productie in tijd van twee jaar met 30 miljoen ton terugliep! Het conflict werd opgelost in de vorm van een compromis: de Iraanse aardolie bleef nationaal bezit, maar de regering sloot met acht internationale oliemaatschap-pijen een overeenkomst, waarbij 50% van de winst aan Iran toe-kwam. In 1954 werkte de raffina-derij te Abadan bij de Perzische Golf in het zuiden van Iran weer op volle toeren. Deze raffinaderij, de grootste ter wereld, verwerkt on-geveer 30 miljoen ton aardolie per jaar. Deze reusachtige installatie is het werk van Engelse technici, die reeds in 1908 op de oevers van de Eufraat nabij Basra (in het hui-dige Irak) ontscheepten, er de moerassen drooglegden en boor-torens, pijpleidingen, kranen en bruggen aanbrachten. Abadan groeide uit tot een grote, moderne stad met 180 000 inwoners, waar-

van drie vierde in de raffinaderij werken. De Engelsen moeten er momenteel wel, na een verlies van 50 miljoen pond, de aanwezigheid van andere maatschappijen dulden, maar zij werden om hun pionierswerk toch in ere hersteld. In 1938 legde men de Transiraan-se spoorweg (1400 km lang) aan, die de Kaspische Zee met de In-dische Oceaan verbindt. De aan-leg van deze spoorweg, die in uiterst zware omstandigheden tot stand kwam, deed grote behoefte aan ijzer en staal ontstaan. Gevoed met het ijzererts, afkomstig uit het noordelijke Azerbeidsjan, groeide te Karaj een belangrijk hoogovenbedrijf.

In Iran is de katoenindustrie eveneens tot een belangrijk bedrijf uitgegroeid. Ze is in de grote steden gevestigd: Tabriz, Mesjed en vooral Isfahan. Deze stad is ook bekend omwille van haar wol-industrie. Sedert enkele decennia zijn de Perzische tapijten in het Westen weer in trek gekomen. Namen als Kirman, Saruk, Sulta-nabad, Keshan, Khorassan, Yora-gan, Isfahan en vele andere zijn zeer bekend. Perzische tapijten danken hun degelijkheid aan het feit, dat de opstaande wollen ha-ren (pool genaamd) met de hand in het grondweefsel worden geknoopt. Deze geknoopte tapijten worden

oude oliemolen

altijd op een verticale stoel geweven. De grote vraag naar dit soort tapijten heeft voor gevolg gehad, dat ze in gans West-Europa op mechanische weefgetouwen worden nagemaakt. Ook in Perzië is deze bij uitstek huisnijverheid tot een grootindustrie uitgegroeid. Alle inspanningen ten spijt blijft Iran, net zoals alle staten uit het Midden-Oosten, met ernstige moeilijkheden kampen. Op het

binnenlandse vlak stelt men een voortdurende agitatie tegen het regime vast, vooral onder invloed van de revolutionair-communistisch gezinde Toedeh-partij, al werd ze door de sjah buiten de wet gesteld. Op economisch gebied worstelt Iran tegen een voortschrijdende inflatie, niettegenstaande de aardoliewinning in 1961 met 3,2% toenam. Bovendien heeft het af te rekenen met de

Tot in 1950 was Iran de belangrijkste aardolieproducent uit het Midden-Oosten. De nationalisatiepolitiek van Mossadegh lag aan de basis van een economische teruggang, wat niet belet, dat Iran nog altijd een aardoliemagnaat kan worden genoemd. Daarnaast heeft de wolnijverheid een ruime vlucht genomen en zijn de Perzische tapijten wereldberoemd. De vijandige houding van vele Arabische staten maakt de ontvoegding van Iran niet gemakkelijk.

vijandigheid van de omringende Arabische landen, vooral omdat de sjah er niet aan dacht de erkenning van de staat Israël ongehaan te maken. Ook het geschil met Irak over de soevereiniteitsrechten in verband met de Sjat el Arab-grensrivier, die in de Perzische Golf uitmondt, bevorderde in geen geval de Perzische economie en welvaart. Iran heeft het inderdaad niet gemakkelijk in de grote ontvoegdingsstrijd van het Midden-Oosten.

